

komünistler bu demokratikleşmenin etmenleriydiler; yönetim belki Kongre'yi «kapatılabilir»di... ama o zaman da bu artık bir başka parti olurdu.

Dördüncü uyarı: Aynı şekilde, Moncloa antlaşmalarına ilişkin olarak Carillo, biraz idealleştirdiği için, antlaşmaların toplumsal yanlarının uygulanmamasındaki hükümetin sorumluluğunu yeterince belirgin kılmadığı ve antlaşmaların olumlu yanlarının uygulanmasının kitlelerin eylemine bağlı olduğunu belirtmediği için eleştirildi. Kongre'nin önemli bir azınlığı, Carillo'nun raporunun kimi zaman büyük ölçüde parlamentarist karakterine karşı oldukça büyük bir dikkat gösterdi. Tezlerin tartışılması boyunca aynı dikkat *oybirliğiyle* yeniden gösterildi zaten, çünkü Moncloa antlaşmalarına ilişkin tez bütünüyle değiştirilmişti. Öyleyse aksayan bir yan vardı gerçekten. Kongre antlaşmaların kitlelerin tüm uyumuna (dikkatine) çağrıda bulunan geçici bir uzlaşmadan başka bir şey olmadığını, ama hiçbir şekilde İspanya'da sosyalizm yolunu açmadıklarını önemle belirtmekte ısrar etti.

Beşinci uyarı: Kongre'nin bir azınlığı, getirdiği iyileştirmelerin gene de hesaba katıldığı bir azınlık tarafından Carillo'nun «sarsıldığı» bir başka yan da, sosyalist partiye karşı olan aşırı sertliği; ki bu da, Suarez hükümetine karşı beslenen belirli bir hoşgörüyü bağladı. Şüphesiz Fransa'daki deney üstüne düşünmeyi kendine temel alarak Kongre, bir «*consense*» (fikir birliği), ulusal birlik siyasetine elbette ki gidilebileceğini, ama bunun ancak İSİP ile ayrıcalıklı bir ittifak temeli üstünde olabileceğini belirtti.

Kaldı ki, İspanya'da I Mayıs çok birleştirici bir karaktere sahiptir. I Mayıs İşçi Komisyonları ve UGT tarafından düzenlenmişti ve işçi partileri de katılmıştı. Bu noktada şunu belirtmek gerekir ki, İSKP işçi sınıfının partisi olarak değil, ama *bir işçi partisi* olarak tanımlanır. İşçi sınıfına kök salmış bir parti, ama bu sınıfın biricik temsilcisi değil. Yapılan son seçimlerin, işçi sınıfının kendisinin içindeki etkisini görelî küldüğünü söylemek gerekir. İşçi sınıfının en yoğun olduğu Bask Ülkesi gibi bölgelerde, KP'nin etkisi zayıftır. Buna karşılık, İSİP'nin de çok güçlü bir etkiye sahip olduğu Katalonya'da etkisi çok yüksektir.

Kimi degeler Carillo'nun raporunun «kişisel» bölümünün yayımlanmamasını da istediler. Kongre onların düşüncesini izlemeyi, ama bu görüşün dile getirilmesi bana önemli görünüyordu. Andaluza heyetinin azınlığı yaptığı eğlenceli bir müdahalede Carillo'nun raporundaki, Carillo'nun kendisinin konu olduğu son derece kişisel saldırıları, özellikle Semprun'un kitabını düşünüyorum, hedefleyen İspanyolca oldukça kaba bir deyim («*mesisco*») değindi. Kimi eski komünist çevrelerde Carillo'ya karşı saplantı ölçüsünde bir öfke var; bu da verecek yargıyı karanlıkta bıraktığı için oldukça sağlıklı... Kısacası, Andaluzyalı delege, raporun «kişisel» bölümünün çıkarılmasını, yok eğer Kongre bu düşüncüyü benimsemese o zaman da «*mesisco*» sözünün çıkarılmasını istedi...

Tartışmanın ilk bölümünde, kimi müdahaleler yalnızca raporun tartışılması çerçevesini açıkça aştılar. Özellikle Sartorius ve Arrisa'nın müdahaleleri. Arrisa raporun, belirleyici bir olgu olan İşçi Komisyonları'nın zaferi üstünde yeterince durmadığını, «oysa» bunların klasik tipten bir sendikal merkez değil ama, daha başından beri komünistlerin, azımsamamaları gereken belirleyici bir rol oynadıkları özgün bir toplumsal-siyasal hareket olduğunu belirtti.

Bu önemli bir müdahaleydi, çünkü her türlü uzlaşmazlığı geri çeviren bir güç iletme kayışı da olmayan bir sendika anlayışını ileri sürüyordu...

Daha sonra SBKP delegelerinin Leninizm'e ilişkin, Leninizm'e başvurulmasının terk edilmesine ilişkin müdahalesi izlendi.

D.K.: Katalonya Partisi'nin önerdiği «Marksizmden, Leninizmden ve öteki devrimci katkılardan esinlenen parti...» formülü bana ilgi çekici geliyordu. Oysa, kabul edilmedi...

J.R.: Bu formülü ben de ilgi çekici buluyorum, çünkü Marksizm ile Leninizm arasındaki birleştirme çizgisi kaldırıldığında her şey daha iyi gitmekte...

Zaten, Carillo, Simon Sanchez Montero ve başkaları Leninizm'in terk edilmediğini, Lenin'in bilinmesine duyulan gereğin kendini her zamankinden daha çok ortaya koyduğunu söylemek için müdahalede bulundular. Ama tarihi olarak, istenese de istenmese de *Leninizm* Stalin'in bir yaratımıdır ve «çağımızın Marksizmi» olduğu düşüncesi buna bağlıdır. Yeniden su yüzüne çıkan, yeni temeller üstünde kendini yeniden oluşturmak için bu durumda yararlanılan bir komünist parti için, belirli birkaç şey üstünde ne kadar açık olunursa bu da o kadar değerli olacaktır. Leninizm'e ilişkin olarak egemen imge, 3. Enternasyonal'den kaynaklanan imgedir. *Leninizm*'in varolduğu düşüncesi tartışmalıdır: Lenin'in eserleri var, ama bu aynı şey değil. Açık bir sorun bu. *Kapital* Marksizm'in varolduğu düşüncesini oldukça iyi temellendirmekte. Lenin'de böyle hiçbir şey görmüyorum. İspanyol yoldaşları, tüzükteki bu başvuruyu iptal etmeye sürükleyen de budur.

D.K.: Evet, ama Batı'daki devrim yolları, aşamacılık, Devlet aygıtlarını ele geçirme biçimi üstüne olan bir temel tartışmayı bir terminoloji sorununa doğru taşımak değil mi? Acaba bu tartışma gerçekleşebilir mi?

J.R.: Doğrudan doğruya stratejik tartışma olmadı.

D.K.: Bir sonraki Kongre'de olacak...

J.R.: İlk başta siyasal bir dönem oldu, demokratik süreç içinde işçi sınıfının (yalnızca da «partisi»nin değil) merkezî rolü, İSKP'nin devrimci karakteri yeniden vurgulandı, sosyal-demokrat deneylerin başarısızlığı saptandı. Strateji üstüne olan tartışmaya, büyük çelişkiliklerle birlikte parti'nin içinde «tırmanmaktan». İspanyol işçi hareketinin hiç bir teorik geleneğinin olmadığını, teorik yoksulluğun pek iyi bilindiğini söylemek gerek. Largo Caballero «İspanyol Lenin» olduğunda, yoksulun

Lenin'iydi gerçekten de... Zaten, kimi delegeler Carillo'nun Avrupa-komünizmi kitabına haince imada bulundular. Bir delege kalkıp, Avrupa-komünizminin daha hiçbir *teorizasyonunun* olmadığını söyleyebildi...

Bununla birlikte, eğer herhangi bir yerde etkin teorik bir hayat varsa, bu Katalonyadır. Teorik kesinliğe ilişkin zorunlukların en güçlü olduğu yer de bu partidir gene. Başlarından hiçbir şey atmadan, Barselona'da oyların % 20'sini aldılar... Ama koşullar stratejiye ilişkin bir tartışma için uygunlaşmış değil: Böyle bir tartışma akademik bir tartışma olurdu. Atılan yeni adımlar, yeni kimliğe sahip ögeler oldu...

Ama, bunun dışında, bana önemli görünen şey, komünist parti genel sekreteri figürü, bu kongreden, değişmiş olarak, yeni bir biçimde çıkmakta. Kongre'nin kişileri yüceltmeyen karakteri de budur... Kongre'nin bitiminde, dört saat boyunca Merkez Komite seçimlerinin sonuçları beklendi: Bir bilgisayar kullanıyorlardı, bilgisayar ise arızalanmıştı, Dört saat boyunca Kongre'ye katılanlar can sıkıntısından patladılar, ve Kongre, İspanyolca olarak, seçilgeni hemen düzenledi—hazırlıksız olarak. Şarkılar söylendi, özellikle Andaluzyalılar söyledi. Ve sonra Santiago Carillo'nun taklidi yapıldı. İKP'de bile birinin kalkıp da Berlin-guer'i taklit etmesini düşünemiyordum... Bu hoş çocuksu yanı da İspanyol'lara özgü, anarşist bir temele bağlı. Komünist kongrelerin o ağır tören adabı olmadı. İdealleştirmeyelim: Başka yerlerde olduğu gibi, İSKP'de de, bütün sonuçlarıyla birlikte iktidar var...

Tezler üstüne tartışmaya gelince, dikkati çeken en az üç şey oldu:

1) Moncloa antlaşmalarına ilişkin tezin tümüyle değiştirilmesi, ki bunu daha önce zaten söyledim. Kongre'nin oybirliğiyle alındı bu.

2) Kadınlara ilişkin bölüm de tümüyle yeniden değiştirildi, bununla birlikte oldukça ileriydi. Ama yeni versiyonu çok daha korkusuzca feminist, kadının üretim tarzına bağlı olmayan, sürekli bir

devrimi uzun zaman boyunca gerekli kılan özgül bir sömürsütünün olduğuna ilişkin formülasyonları çok daha açık.

3) Görelî biçimde stratejiye ilişkin olan 6. noktada bir azınlık aşağıdaki formülasyonun değiştirilmesini öneriyordu: «*Emek güçleriyle kültür güçleri arasındaki ittifak içinde işçi sınıfının egemenliği (hegemonyası)*» Çoğunluk «*İttifakın ekseni olarak işçi sınıfı...*» diye öneride bulunuyordu. Çoğunluğun önerisinin kabulüyle sona eren önemli bir tartışma oldu bu konuda...

D.K.: Çoğunluktan ve azınlıktan söz ediyorsun. Bunlar komünist kelime dağarcığımda geleneksel olarak kullanılan kelimelerdir. Çoğunlukların ve azınlıkların varolması acaba tartışmanın donması tehlikesini kapsamıyor mu?

J.A.: Tehlike olmadığını söylemek çocukça bir şey olur. Carillo'nun zamansız girişimi nedeniyle Leninizm üstünde odaklaşan tartışmanın içinde sürdürüldüğü koşullar Katalonya Partisi'nde iyileşmesi uzun sürecektir, Kongre süresince duyulabilen gerginlikler doğurdu. Tartışma bu partide değişik eğilimler değil ama değişik duyarlıklar ortaya çıkardı. Püf noktasını, bağlantıyı, buldukları söylenemez. Ama kötitimser değilim, çünkü, örneğin, Moncloa antlaşmalarına ilişkin olarak raporun bir azınlık eleştirdi, ama tezlerin yer aldığı bölümü nerdeyse Kongre'ye katılanların tümü değiştirdi. İki farklı tutumdur bu. Kongre, yönetimi otomatik olarak izlemeksizin, Parti'nin siyasetinin oluşturulmasına derin biçimde katkıda bulundu. Öte yandan, İspanyalı komünistlerin Parti'nin birliğine olan bağlılıkları çok güçlüdür. Mirasın bir parçasıdır bu. Ama Parti'nin, İspanya'nın tarihine, İspanya'nın coğrafyasına, Marksizmin buradaki bünahına bağlı olan gerçek bir çoğulculuk var. Bundan sonra hâlâ tehlike olmadığını söylemek...

Bununla birlikte, bu yolun bulup ortaya çıkarılması dışında, başka kurtuluş görmüyorum. Bundan sonra, onlara talihlerinin açık olmasını dilemek ve deneylerini ilgilie izlemek kahyör bize.

Ceviren YUSUF ALP
Dialectiques, No: 23

SANTIAGO CARILLO İLE GÖRÜŞME Kongre'den Sonra, Bütün Topluma Yayılmak

İspanya Komünist Partisi'nin (İSKP) IX. kongresi sona ermiş bulunuyor. Delegeler şehir ya da köylerine döndüler. Yabancı parti temsilcileri ülkelerine dönmeye hazırlanıyorlar. Vista Alegre toplantısı artık geride kaldı. Ne var ki İSKP ve İSKP Kongresi'nin yankıları basında kapladıkları önemli yeri hâlâ koruyorlar. Artık «Kongre sonrası» dö-

nem başlamış oluyor. Sesi kısalmış ve yün bir hırka giymiş olan Santiago Carillo, bize IX. Kongre'den sonra İSKP'nin önünde açılan yeni ufuklardan söz ediyor.

SORU: Bize İSKP'nin önünde duran yeni görevlerden söz edebilir misiniz?

CEVAP: İlk görevimiz, mahalle, fabrika ve ün-

versitelerde yapacağımız toplantılarla, kongre kararlarını geniş kitlelere yaymak. Ancak aynı zamanda hem bu kararları uygulayarak hem de saf larımızı güçlendirmek için harcayacağımız çaba ile kamuoyunun ilgisini çekmeye devam etmeliyiz.

Bugün önümüzde duran iki somut savaş var: Asturias ve Alicante'deki senatör seçimleri. Siyasal partiler bu seçimleri bir çeşit sınav olarak görüyorlar, bu da bir yere kadar doğrudur. Bu seçimlerde en iyi sonucu elde etmek için bütün gücümüzle savaşaacağız. Daha sonra ise, başka bir alanda, parlamentoda, sanayide çalışan işçilerin haklarını kapsayan yasa için mücadele vereceğiz. Bu da bir parlamento sorunu olmayıp bütün işçileri ilgilendirmektedir.

1 Mayıs gösterileri belki de bu tasarının yapılmasını istemek için bir fırsat olacaktır. İşyerlerindeki sendikal haklar, yani işyerindeki hayatın demokratikleşmesine doğru atılan adımlar, bana göre anayasal diyebileceğim önemli şahıptirler, çünkü yeni demokratik sistemi önemli bir şekilde onaylayacaklardır. Bütün bu mücadeleler aracılığıyla da, biz gelecek genel ve belediye seçimlerine hazırlanacağız. Bence bu dönemde partimizin amacı, seçim ve parlamento alanında, gerçek gücünü 15 Haziran'dan daha iyi yansıtan bir sonuç elde etmektir.

Bir başka uğraşımız da, parti içi hayatı, haberlerin aşığından yukarıya çok daha kolay ulaşacağı şekilde, yeniden düzenlemektir. Şöyle ki, parti organları karar verirken mümkün olduğu kadar çok bilgi sahibi olup en sağlıklı kararı verebilsinler; ve aynı zamanda, garanti ve denetim komisyonları gibi yeni kurumları işlemeye alıştırmak da bir görevimizdir. Yani bugün amaç parti-içi işleyişi de kongrenin aldığı kararların temsil ettiği daha iyi bir demokrasiye geçiş için uygulamaktır.

KİTLELERİN PARTİSİ VE YÖNETİMİ

SORU: Geçen yıl bin yeni yoldaş Parti saflarına katıldı; bütün militanlar arasında bir ideolojisi ve evlami birliğini, bir ittifakı nasıl sağlamayı düşünüyorsunuz?

CEVAP: Bu, Kongre'den önce ve Kongre'den sonra önümüzde duran bir görevdir; ve bence bu, daha uzun süre, başlıca görevlerimiz arasında yer almaya devam edecektir. Çünkü hem büyük sayıda militanlar aramızda katılmıştır, hem de tahmin ediliğine göre daha da büyük bir sayı, yakında saflarımıza katılmayı isteyecektir. İzlenmesi gereken yol, partinin tümünde daha etkin bir siyasal havayı sürdürmek olarak özelleştirilir. Örneğin bugün, Merkez Komitemiz gerçek bir yönetici ve eğitici olmalıdır. Önceden, Merkez Komitesi toplantılarından sonra, alınan kararlar açıklanır ve Merkez Komitesi üyesi işini bitirmiş olarak evine dönerdi. Ancak bundan sonra her Merkez Komite üyesi, Merkez Komite toplantısından sonra, Parti örgütlerine gidip, Parti militanlarına alınan kararları açıklayıp kendileri ile tartışacaktır. Böylece Parti

militanlarının eğitilmesine kendisi de katılmış olacaktır.

SORU: Merkez Komitesi üyelerinin, örgüt temsilcileri olarak katılmaları, Partide «parlamentarizm» tehlikesini doğurur mu?

CEVAP: Hayır. Bunlar, tam anlamıyla temsilci değildir. Bugün artık herkesin belli bir bölgeye, o bölgenin temsilcisi olmaksızın bilgi vermesini sağlayacak bir işbölümüne gidilmelidir. Ne var ki 160 Merkez Komitesi üyesinin, tartışmaların ve kararların bütün militan kitle tarafından bilinmesi için bütün İspanya topraklarını kapsamları altına almaları gerekiyor. Sorun kendi yönetiminden hesap vermek değil, Merkez Komitesi kararlarının hepsini vermektedir. Aynı şekilde, başka bir gün, tüm Merkez Komitesi, Kongre önünde hesap verecektir. Ancak sorunlar üzerine, militanlar, sempozyanlar ve Parti'yi çevreleyen halk çekirdeğiyle tartışıp onlara bilgi verecektir.

SORU: Garanti ve Denetim komisyonları bütün düzeylerde işleyeceklerdir: Bu acaba, sıradan militanı ve bazen yavaş ve çelişmeli biçimde işleyen toplulukları nasıl etkileyecektir?

CEVAP: Denememiz gereken bir kurumdur, ancak çınan bir militana daha üst kurumlara başvurabilme imkânı tanımaktadır. Garanti ve Denetim komisyonlarının denetlemeleri gereken şey, hiçbir parti organının, parti yasalarını çiğneyerek, bir militana ya da bir erup militana karşı keyfi önlemler almamasıdır. Kendisine karşı keyfi önlemler uyuşandırdığı fikrinde olan militan, yetkili Garanti ve Denetim komisyonlarına başvuracaktır. Bu komisyon militanı dinleyip, bilgi topladıktan sonra nihai kararı verecektir. Ancak burada iki değişik soru var: Birincisi, Partinin işleyişi, havası ve yanlışları. Bu yanlışlar militanlar ve Parti organları tarafından düzeltilmelidir. İkinci soru ise Parti yasalarına karşı davranmaktır: bunları Garanti ve Denetim komisyonları inceler.

İSİP İSPANYOL SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ — İSKP İLİŞKİLERİNDEKİ GÜÇ İLİŞKİSİ

SORU: Acaba bu Kongre İSKP-İSİP ilişkilerini ve İspanyolların bu iki parti karşısındaki tutumlarını ne kadar etkilemiştir?

CEVAP: Burada iki soru var; bence seçmenlerin tutumu, bizim onlara. Partimizin sosyalizmin ve demokrasinin garantisini olduğunu anlatabilmeye bağlıdır (bu da yalnız amaçları bakımından değil, işleme bakımından da): böylelikle demokrasisi, sosyalizm ve komünizm fikri ile özdeşleşenler İSKP'ye ov vermeliydiler. İkinci soru, sosyalist voldaşlarla birlik konusudur ve burda olayları o'dukları gibi görmeliyiz. Söz konusu olan yalnız bizim sivasetimiz değildir. Birlik aynı zamanda güçlerin karşılıklı bağıntısı sorunudur da. Sendika seçimlerinden sonra UGT ile CC.OO arasındaki ilişkiler çok gelişmiştir. Bence iki etken rol oynuyor: Birincisi CC.OO'nun doğru birleştirici sivaseti; ikincisi de güç. Bu demek değildir ki siyasal alanda da olaylar aynı şekilde gelişecektir. Partimizin

parlamentodaki gücü arttıkça, İSİP içinde, birleşmeye karşı çıkanların imkânları tabii ki daha çok olacaktır. Eğer belediye ve parlamento seçimlerinde gücümüz artarsa —bu İSİP ile eşitlik sağlanması demek değildir— birleşme imkânları da artacaktır. Yani birleşmenin gerçekleşmesi için İSKP daha da güçlenmelidir.

DAHA ŞİMDİDEN SÜREKLİ BİR TARTIŞMA

SORU: Kongre öncesi tartışılan konulardan bazıları da Partideki birlik konusu, Parti içinde billurlaşmış akımlara izin verilip verilmeyeceği...

CEVAP: Benim kanımca Kongre'deki tartışmanın aşılma biçimi, Kongre'de çatışan fikir akımlarının billurlaşmayıp aşılacağını gösterir. Böylelikle yeni bir döneme girmiş olacağız. Kesin olan bir şey varsa, o da Parti içinde, temel sorunlar üzerinde, değişik fikirlerin her zaman olacağıdır.

— 000 —

AFRİKA BOYNUZU

Afrika'nın bütün bölgeleri gibi Afrika boynuzu da, etnik-dini yölerden hayli karmaşık bir görünümdedir. Müslümanlığın güçlü bir biçimde yerleşmiş olmasının yanısıra Hıristiyanlığın da önemli yer kapladığı, hattâ Hıristiyan kilisesinin toplulunda hatırı sayılır etkilerinin bulunduğu, bunlardan başka kabile dinlerinin de varlığını sürdürdüğü bir bölgedir burası. Uluslaşmayı, bu ideolojiyi doğuracak bir ekonomik gelişme temeli üzerinde değil, daha çok dini boyutun da katkısıyla, dış basıklar v.b. sonucu yaşayan Somali'siyle, yüzyıllardır birbirleriyle ayrılıklarını koruyan ya da bazıları çeşitli biçimlerde kaynaşmış bulunan çok sayıda etnik topluluğu içinde barındıran Etyopya'sıyla, görece olgunlaşmış bir ulusal bilince sahip Eritre'siyle Afrika'nın Kızıldeniz girişine açılan «Boynuz» bölgesi, ilk bakışta hiç anlaşılacak gibi görünmeyen, karmakarışık bir toplumsal hayata sahiptir.

Kızıldeniz'e karşı konumu ve Arap Yarımadası'na yani petrol kaynaklarına yakınlığı nedeniyleyle hem Batı güçlerinin hem de reel-sosyalistlerin bir türlü vazgeçemedikleri, vazgeçemeyecekleri stratejik durumu, bölgede yabancı etkilerin gitgide artmasına ve bu bölgenin toplum hayatının bu etkiler tarafından biçimlendirilmesine yol açmaktadır. 15-2 yıldır dünya kamuoyunun dikkatlerini üzerinde toplanan bu bölge, şu andaki gerilim sessizliğine karşın, uzunca bir süre büyük güçlilerin potansiyelini taşımaya devam edecektir.

ETYOPYA

Bütün tarihi boyunca Müslüman-Hıristiyan savaşlarından kurtulamamış olan Etyopya, bölgedeki küçük krallıklar ve derebeyliklerle sürekli uğraşmak zorunda kalmış, sonunda 19. yüzyılda İmparator Menelik'in derebeyler üzerinde kesin egemenlik elde etmesi ve birliği sağlamasıyla bütünlü-

Yani tartışma, Parti içi hayatın değişmez bir ögesi olacaktır. Bence başlayan her tartışmayı, baş gösteren her polemik Partinin üst organları tarafından alınan kararlar doğrultusunda Partinin içinde eritip, homojenleştirmeye çalışmalıyız. Ben, peygamber değilim; bir fraksiyonun billurlaşma ya da düzene bağlanması girişimlerinde olmayacağını söyleyemem. Örneğin Kongre hazırlıkları sırasında, bazı «merkezlerin», Parti örgütleri tarafından verilen talimatlarla çatışan talimatlar lehine propaganda yaptıkları görüldü; bu merkezlerden bazıları, çalışmaya devam edeceklerdir belki de, ancak bunu Parti içinde yapamayacaklardır. Ancak, yeniden söylüyorum, Parti içinde billurlaşma olacağını sanıyorum. Örneğin, Partinin tanınması konusunda açılan tartışmanın, Kongre sonrası fazla iz bırakmadan aşılabileceğini sanıyorum.

Mundo Obrero, 27 Nisan - 3 Mayıs 1978
Çeviren Karolos Zahariadis